CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2013

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD | **PESEL**

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

POZIOM PODSTAWOWY

13 MAJA 2016

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1–28) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora prostego.
7. Barwną mapę możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż ją do arkusza egzaminacyjnego.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Godzina rozpoczęcia: 14:00

Czas pracy: 120 minut

Liczba punktów do uzyskania: 50

Zadania od 1. do 7. wykonaj na podstawie barwnej mapy okolic Iwonicza-Zdroju i Rymanowa w Beskidach.

Zadanie 1. *(2 pkt)*

Zdjęcie wykonano z Beskiej Góry (pole I2) w kierunku SW.

Odczytaj z mapy i podaj nazwę:

- miejscowości wskazanej na fotografii literą A

  .....

- zalesionego wzniesienia oznaczonego na fotografii literą B

  .....

- zalesionego wzniesienia oznaczonego na fotografii literą C

  .....

Zadanie 2. *(2 pkt)*

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy własne niżej opisanych obiektów geograficznych.

Opis obiektu	Nazwa obiektu
Wzniesienie położone na zachód od miejscowości Iwonicz-Zdrój. Na wzniesieniu znajduje się infrastruktura do uprawiania sportów zimowych.	
Największe urwisko skalne wznoszące się nad korytem Wisłoka.	
Rzeka, która płynie wzdłuż drogi wojewódzkiej i przepływa przez miejscowość uzdrowiskową.	
Wieś z ośrodkiem wypoczynkowym położona u podnóża Wzgórz Rymanowskich w dolinie Wisłoka.	

Zadanie 3. *(1 pkt)*

Oblicz wysokość względną między szczytem góry Kiczera (J4) a zachodnim brzegiem Jeziora Sieniawskiego (K4) położonym na tej samej szerokości geograficznej co szczyt Kiczery. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

Zadanie 4. *(1 pkt)*

Podaj dwie cechy czerwonego szlaku pieszego świadczące o jego atrakcyjności dla turystów.

1. .....
2. .....

Zadanie 5. *(2 pkt)*

Podaj po dwie różnice w środowisku przyrodniczym oraz w zagospodarowaniu obszarów przedstawionych na barwnej mapie w polach K3 i C3.

Różnice w środowisku przyrodniczym:

1. .....
2. .....

Różnice w zagospodarowaniu:

1. .....
2. .....

Zadanie 6. *(1 pkt)*

Wymień po jednym obiekcie turystycznym, położonym na obszarze przedstawionym na barwnej mapie, który może zachęcić do przyjazdu do Rymanowa-Zdroju i Iwonicza-Zdroju:

- amatorów sportów zimowych

.....

- turystów zainteresowanych poznawaniem obiektów kultury materialnej

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 7. *(1 pkt)*

Na Wisłoku w miejscowości Sieniawa (K3) utworzono zaporę wodną. Na barwnej mapie długość korony tej zapory wynosi 3 mm.

Oblicz długość korony zapory w terenie. Wynik podaj w metrach. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

Zadanie 8. *(2 pkt)*

W polu J2 barwnej mapy znajdują się turbiny wiatrowe.

Uzasadnij dwoma argumentami, że warunki przyrodnicze na tym obszarze sprzyjają lokalizacji turbin wiatrowych.

1. .....

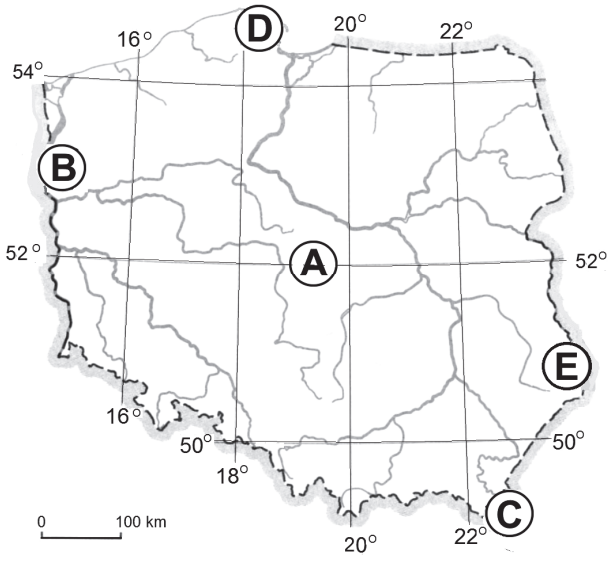
.....

2. .....

.....

Zadanie 9. *(2 pkt)*

Na mapie literami od A do E oznaczono wybrane obszary Polski.

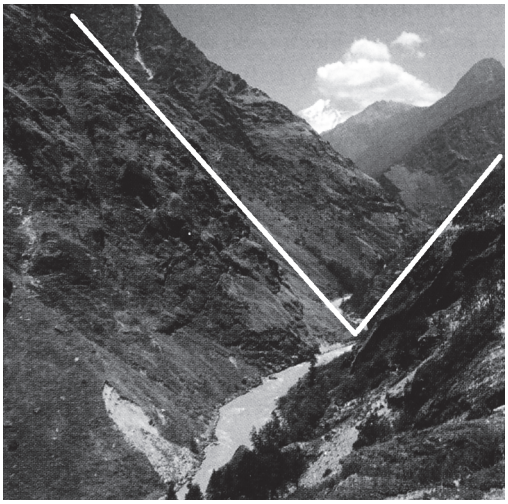

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Latem na obszarze D noc jest krótsza niż na obszarze C.	**P**	**F**
Zimą na obszarze E obowiązuje czas wschodnioeuropejski.	**P**	**F**
Wschód Słońca obserwujemy wcześniej na obszarze E niż na obszarze B.	**P**	**F**
Wysokość Słońca w południe jest większa na obszarze A niż na obszarze C.	**P**	**F**

Zadanie 10. *(2 pkt)*

Na fotografii przedstawiono dolinę rzeczną w górach. Białą linią podkreślono profil poprzeczny doliny.

Na podstawie: R. Malarz, M. Więckowski, *Oblicza geografii*, Warszawa 2012.

Podaj nazwę procesu, który doprowadził do powstania profilu poprzecznego zbliżonego do przedstawionego na fotografii. Opisz przebieg tego procesu.

Proces: .....

Opis przebiegu: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. *(1 pkt)*

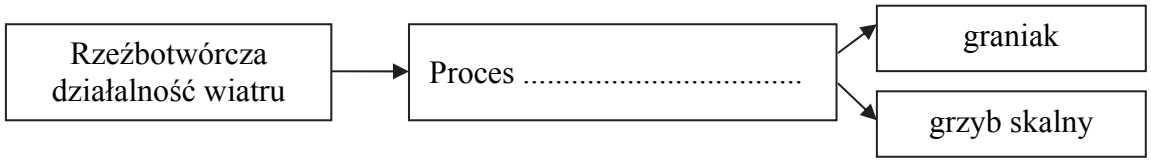
Zaznacz dwie skały, których występowanie na obszarze Polski jest związane z działalnością lądolodu i wód lodowcowych.

A. łupek B. piaskowiec C. glina D. żwir E. marmur

Zadanie 12. *(1 pkt)*

Uzupełnij schemat nazwą procesu dobraną spośród podanych.

deflacja abrazja akumulacja korazja

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	Maks. liczba pkt	1	2	2	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 13. *(1 pkt)*

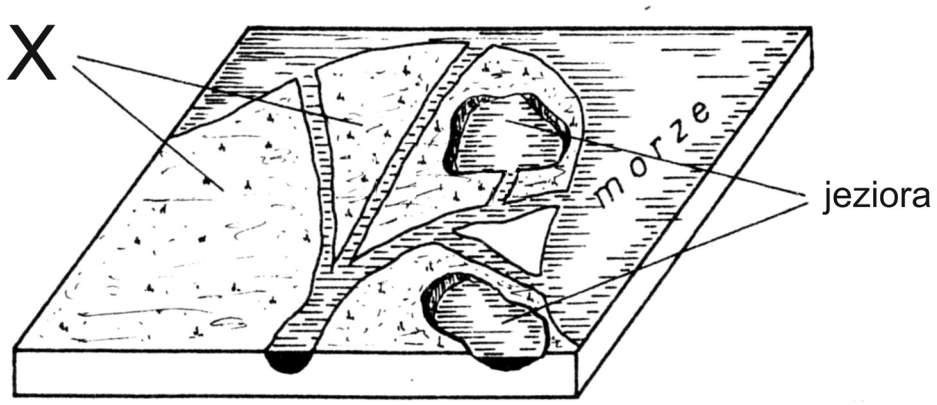
Wymień dwie cechy środowiska przyrodniczego sprzyjające intensywnej rzeźbotwórczej działalności wiatru.

1. .....

2. .....

Zadanie 14. *(3 pkt)*

Na rysunku przedstawiono obszar ujściowy rzeki wraz z jeziorami.

Na podstawie: E. Bajkiewicz-Grabowska, Z. Mikulski, *Hydrologia ogólna*, Warszawa 1993.

a) Zaznacz typ genetyczny jezior przedstawionych na rysunku.

A. przybrzeżne

B. deltowe

C. wytopiskowe

D. cyrkowe

b) Zaznacz typ gleby, który jest charakterystyczny dla obszaru oznaczonego literą X.

A. czarnoziem

B. mada

C. brunatna

D. bielica

c) Zaznacz typ gleby, która może wykształcić się w wyniku zarastania jezior przedstawionych na rysunku.

A. bagienna

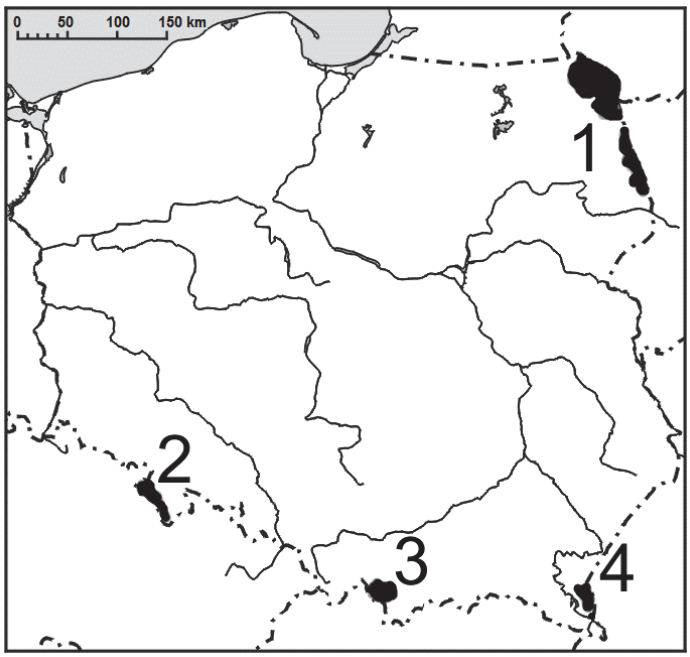
B. rędzina

C. czarnoziem

D. mada

Zadanie 15. *(2 pkt)*

Na mapie numerami od 1 do 4 oznaczono wybrane obszary Polski należące do zlewisk różnych mórz.

Na podstawie: *Geograficzny atlas Polski*, Warszawa 2003.

Przyporządkuj do obszarów podanych w tabeli nazwy mórz, do których zlewisk te obszary należą. Wpisz obok numerów obszarów nazwy mórz, dobrane z podanych poniżej.

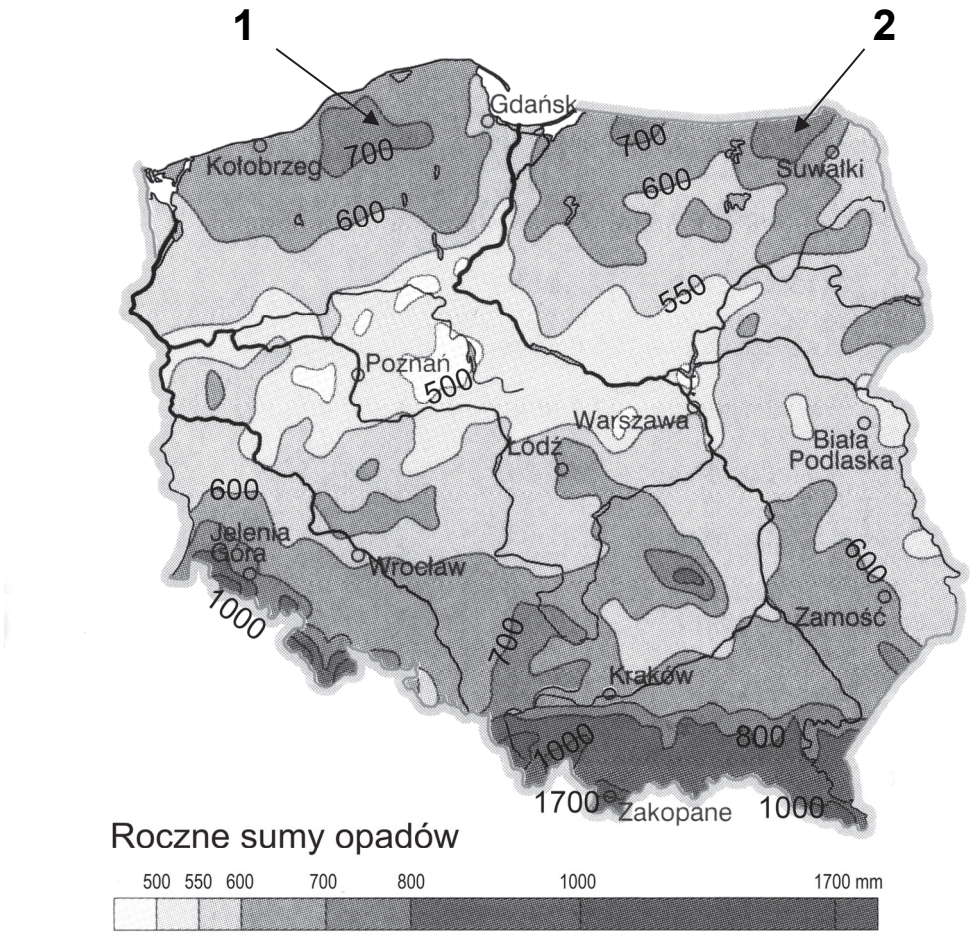
Morze Bałtyckie Morze Białe Morze Czarne Morze Północne

Numery obszarów na mapie	Nazwa morza
1	Morze .....
2	Morze .....
3, 4	Morze .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14a)	14b)	14c)	15.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 16. *(2 pkt)*

Na mapie przedstawiono przestrzenny rozkład średnich rocznych sum opadów atmosferycznych w Polsce. Numerami 1 i 2 oznaczono wybrane obszary.

Na podstawie: *Atlas geograficzny Polski*, Warszawa 2003.

a) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Na obszarach oznaczonych na mapie numerami 1 i 2 występują większe roczne sumy opadów atmosferycznych niż na obszarach otaczających, gdyż

A. występuje tu duża gęstość jezior zwiększająca wilgotność powietrza.

B. położone są na wybrzeżu Morza Bałtyckiego, skąd napływa wilgotne powietrze.

C. występują tu obszary zwartych kompleksów leśnych o wysokiej transpiracji.

D. występują tu wzniesienia moreny czołowej.

b) Na podstawie mapy uporządkuj wymienione poniżej regiony geograficzne Polski w kolejności od najmniejszej do największej rocznej sumy opadów atmosferycznych. Wpisz litery w odpowiednie miejsca.

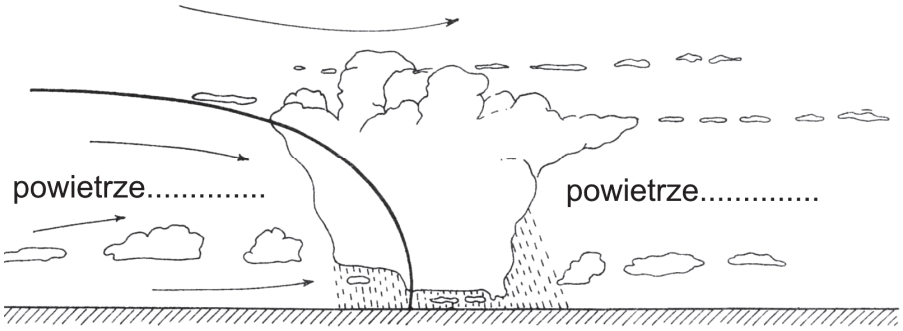
A. Pojezierze Pomorskie B. Kujawy C. Podhale D. Nizina Podlaska

Najmniejsze roczne sumy opadów	→		**Największe roczne sumy opadów**

Zadanie 17. *(3 pkt)*

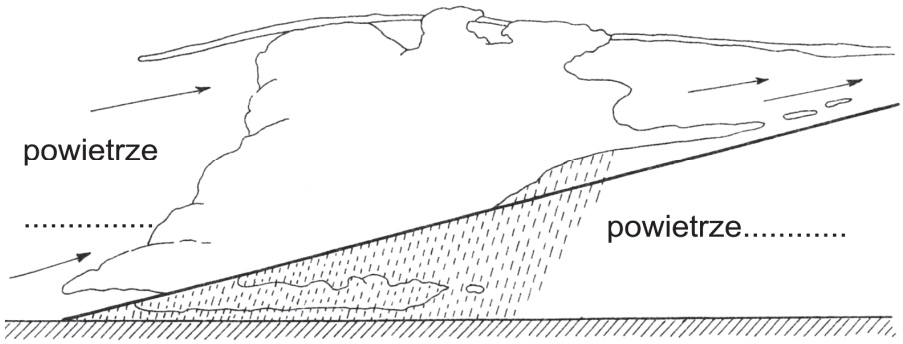
Na rysunkach oznaczonych numerami 1 i 2 przedstawiono przekroje przez fronty atmosferyczne.

Rysunek 1.

Front .....

Rysunek 2.

Front .....

Na podstawie: A. Woś, *Meteorologia dla geografów*, Warszawa 1996.

a) Wpisz pod rysunkami odpowiednie nazwy frontów: ciepły lub chłodny.

b) Wpisz na rysunkach w wyznaczonych miejscach właściwą cechę powietrza: ciepłe lub zimne.

c) Zaznacz literę, którą oznaczono cechy opadu atmosferycznego występującego podczas przejścia frontu przedstawionego na rysunku oznaczonym numerem 1.

A. Ciągły, mżawka.

B. Przelotny, mżawka.

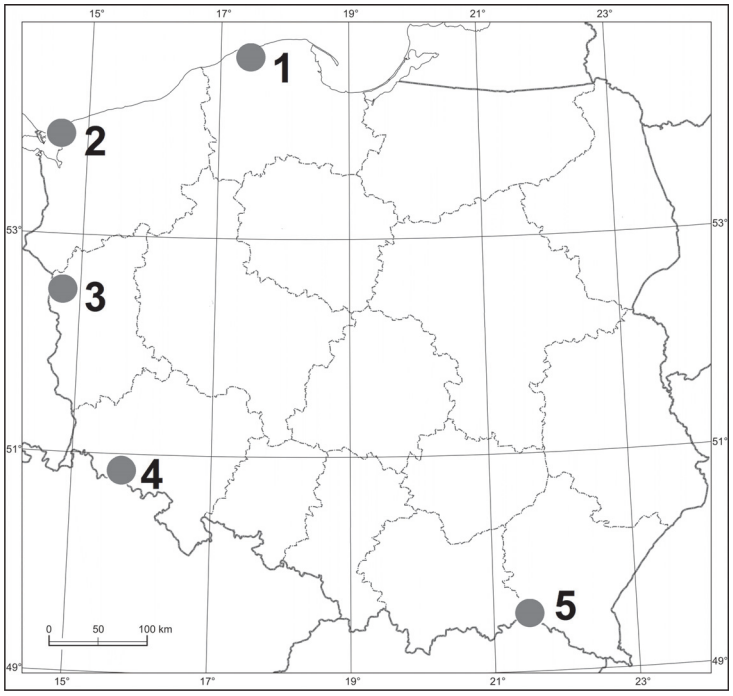
C. Długotrwały, obfity.

D. Krótkotrwały, intensywny.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16a)	16b)	17a)	17b)	17c)
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 18. *(3 pkt)*

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie wybranych parków narodowych w Polsce.

Na podstawie: *Atlas geograficzny Polski*, Warszawa 2003.

W tabeli podano nazwy wybranych parków narodowych.

a) Uzupełnij tabelę nazwą województwa, na terenie którego dany park narodowy się znajduje, oraz wpisz numer oznaczający położenie parku na mapie.

b) Dobierz spośród podanych po jednym z walorów przyrodniczych, charakterystycznych dla danego parku narodowego. Wpisz do tabeli właściwą literę.

A. ruchome wydmy B. kotły polodowcowe C. brzeg klifowy D. połoniny

Nazwa parku narodowego	Nazwa województwa	Położenie parku na mapie (wpisz numer)	Walor przyrodniczy (wpisz literę)
Karkonoski PN	.....	.....	.....
Woliński PN	.....	.....	.....

Zadanie 19. *(1 pkt)*

Poniżej wymieniono wybrane kraje. Część z nich charakteryzuje się niską, a pozostałe – wysoką gęstością zaludnienia.

Australia Filipiny Kanada Liban Mongolia Sri Lanka

Wybierz spośród podanych i zapisz nazwy trzech krajów mających gęstość zaludnienia powyżej 200 osób na km^2.

..... , ... , ...

Zadanie 20. *(1 pkt)*

Na wykresie przedstawiono strukturę wieku ludności Polski w roku 1950 i 2010.

Na podstawie: J. Kądziołka, K. Kocimowski, E. Wołonciej, *Świat w liczbach 2010*, Warszawa 2013.

Podaj dwa skutki dla gospodarki państwa wynikające z przedstawionej tendencji zmian udziału grup ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w strukturze ludności Polski w latach 1950–2010.

1. .....

.....

2. .....

.....

Zadanie 21. *(1 pkt)*

Poniższe informacje odnoszą się do zespołów miejskich położonych w Polsce.

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Przykładem konurbacji w Polsce jest zespół miast portowych: Gdańsk, Gdynia, Sopot.	**P**	**F**
Katowice są położone na obszarze aglomeracji monocentrycznej.	**P**	**F**
Miasta wchodzące w skład konurbacji pełnią różne funkcje, a poszczególne miasta łączy rozbudowana sieć komunikacyjna.	**P**	**F**

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**18a)**	**18b)**	**19.**	**20.**	**21.**
	Maks. liczba pkt	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 22. *(2 pkt)*

W tabeli przedstawiono wielkość produkcji energii elektrycznej ogółem oraz na 1 mieszkańca w wybranych państwach w latach 1960 i 2011.

Państwo	Produkcja energii elektrycznej		
	ogółem w TWh		na 1 mieszkańca w kWh
	1960 r.	2011 r.	2011 r.
Indie	20	899	571
Chiny	59	4 127	3 084
Holandia	17	113	6 757
Polska	29	164	4 245
Niemcy	147	462	5 663

Na podstawie: J. Kądziołka, K. Kocimowski, E. Wołonciej, *Świat w liczbach 2013*, Warszawa 2013.

a) Uzasadnij, powołując się na informacje zamieszczone w tabeli, że zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca lepiej odzwierciedliło poziom rozwoju gospodarczego państw niż produkcja energii elektrycznej ogółem.

.....

.....

.....

.....

b) Wyjaśnij, dlaczego w Chinach wzrost produkcji energii elektrycznej w latach 1960–2011 był większy niż w Niemczech.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. *(2 pkt)*

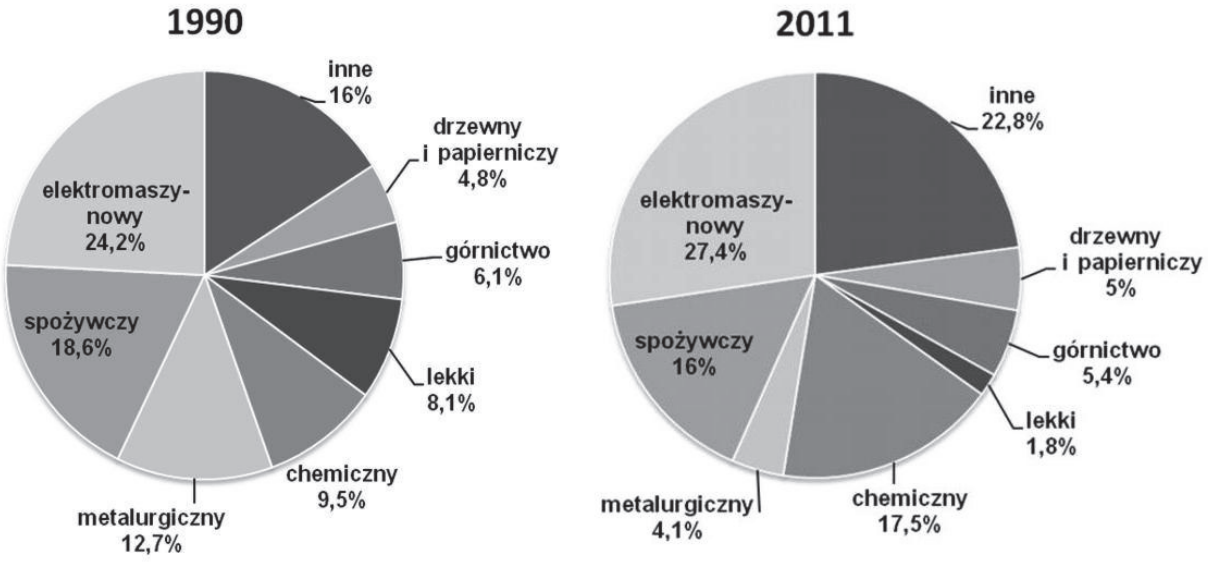
Przyporządkuj każdemu z obszarów rodzaj energii odnawialnej charakterystyczny dla niego. Podaj dla każdego obszaru cechę środowiska przyrodniczego, która warunkuje jego wykorzystanie.

Rodzaje energii: geotermalna, wód płynących, słoneczna, pływów morskich.

Obszar	Energia	Cecha środowiska
Norwegia		
Islandia		
Kalifornia		

Zadanie 24. *(2 pkt)*

Na diagramach przedstawiono udział głównych gałęzi i branż w produkcji przemysłu w Polsce w latach 1990 i 2011.

Na podstawie: *Rocznik Statystyczny RP 1991,* Warszawa 1991;
Rocznik Statystyczny RP 2012, Warszawa 2012.

Wyjaśnij, dlaczego nastąpiły zmiany w udziale przemysłu metalurgicznego i przemysłu lekkiego w produkcji przemysłu po 1990 roku.

Przemysł metalurgiczny: .....

.....

.....

.....

.....

Przemysł lekki: .....

.....

.....

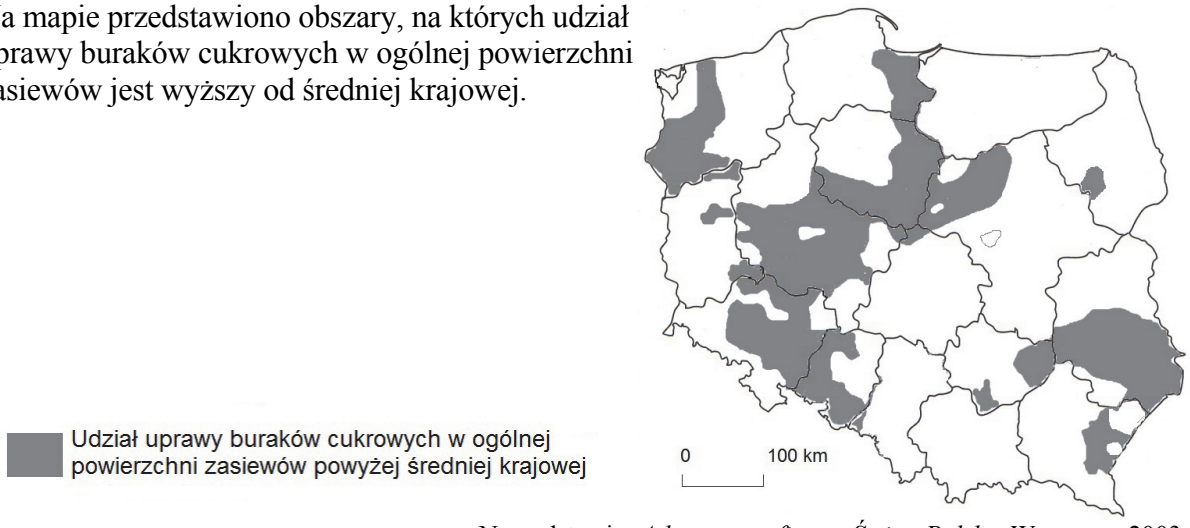
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	22a)	22b)	23.	24.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 25. *(2 pkt)*

Na mapie przedstawiono obszary, na których udział uprawy buraków cukrowych w ogólnej powierzchni zasiewów jest wyższy od średniej krajowej.

Na podstawie: *Atlas geograficzny. Świat. Polska*, Warszawa 2003.

Zaznacz dwie cechy przyrodnicze, które są charakterystyczne dla obszarów o zasiewach buraka cukrowego powyżej średniej krajowej i sprzyjają uprawie tej rośliny.

A. Występowanie czarnoziemów, czarnych ziem i gleb brunatnych.

B. Średnia temperatura lipca powyżej 20 °C.

C. Wysokie opady atmosferyczne w okresie wegetacji.

D. Długi okres wegetacyjny w granicach 200–220 dni.

E. Brak przymrozków w okresie zimowym.

Zadanie 26. *(3 pkt)*

W tabeli przedstawiono strukturę wielkości gospodarstw rolnych w Polsce i Francji w 2010 r.

Kraj	Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych w odsetkach			
	poniżej 5 ha	5–20 ha	20–50 ha	powyżej 50 ha
Francja	26,9	18,8	17,1	37,2
Polska	55,1	36,8	6,3	1,8

Na podstawie: *Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2012*, Warszawa 2013.

a) Podaj przyczynę wysokiego udziału gospodarstw o powierzchni poniżej 5 ha w strukturze gospodarstw w Polsce.

.....

.....

b) Który z krajów – Polska czy Francja – ma korzystniejszą dla gospodarki strukturę wielkości gospodarstw rolnych? Uzasadnij swój wybór dwoma argumentami.

Kraj .....

1. .....

.....

2. .....

.....

Zadanie 27. *(2 pkt)*

Podaj dwa przykłady pozytywnego i dwa przykłady negatywnego wpływu turystyki rozwiniętej w Polsce nad Morzem Bałtyckim na gospodarkę tego regionu.

Wpływ pozytywny:

1. .....

.....

2. .....

.....

Wpływ negatywny:

1. .....

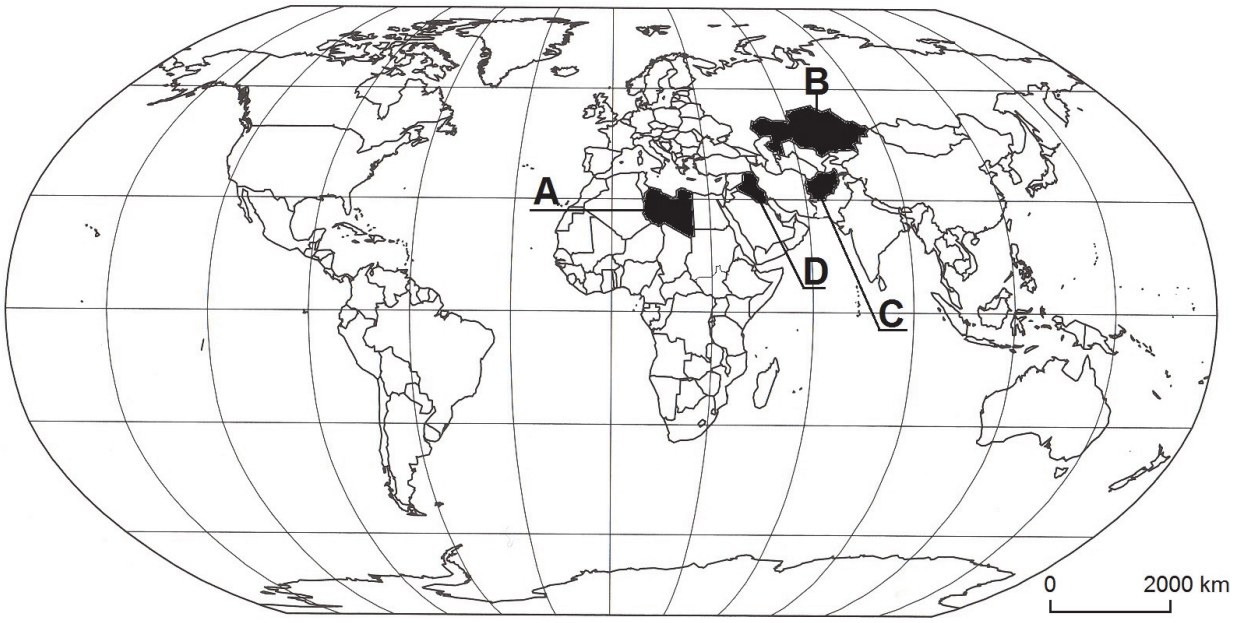
.....

2. .....

.....

Zadanie 28. *(2 pkt)*

Na mapie literami od A do D oznaczono wybrane państwa.

Na podstawie: *Atlas geograficzny świata,* Warszawa 2012.

Wymień nazwy dwóch państw spośród zaznaczonych na mapie, w których stacjonowały oddziały wojska polskiego w ramach działań NATO. Podaj dla każdego z państw literę, którą oznaczono jego położenie na mapie.

Nazwa państwa	Położenie państwa na mapie (wpisz literę)

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	25.	26a)	26b)	27.	28.
	Maks. liczba pkt	2	1	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt					

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*